

Best practice Smart Farmer ต้นแบบ

1. ชื่อ Smart Farmer ต้นแบบ นายภาสกร เขียวขจี
2. Smart Farmer ต้นแบบ สาขา เกษตรผสมผสาน
3. “คำจำกัดความ” เกษตรกรผู้มีรายได้ทุกวัน
4. ประเด็นที่แสดงถึงความโดดเด่นและมีการปฏิบัติที่ดี
 - 1) ความรู้เฉพาะสาขา “การทำไร่นาสวนผสม”

ความคิดริเริ่มและจุดเริ่มต้นของการทำไร่นาสวนผสม

ในอดีตพื้นที่เดิมเป็นนาสูง สภาพดินไม่อุดมสมบูรณ์ มีปัญหาดินเปรี้ยว จากเดิมที่ทำนาทุ่งเพียงอย่างเดียวซึ่งไม่คุ้มกับการลงทุนและมีความเสี่ยงสูง ต่อมาจึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตมาเป็นการทำไร่นาสวนผสมเพราะมีการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ช่วยสร้างรายได้หมุนเวียนตลอดปี และลดความเสี่ยงปัญหาาราคาผลผลิตตกต่ำหรือการเกิดภัยธรรมชาติ โดยนำความรู้ที่ได้เรียนมาและประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้ไปศึกษาดูงานกับหน่วยงานของทางราชการและภาคเอกชนมาประยุกต์ใช้ และได้ขยายกิจการโดยซื้อที่ดินเพิ่มอีก 60 ไร่ และเริ่มดำเนินกิจกรรมไร่นาสวนผสมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา ซึ่งได้ทำการจัดระบบการทำฟาร์มใหม่ โดยแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ที่มีอยู่ให้เป็นไปตามระบบการจัดการฟาร์มที่ดี และให้มีกิจกรรมที่สามารถเกี่ยวหนุนซึ่งกันและกันได้ และสามารถมีรายได้ตลอดปี ซึ่งได้จัดแบ่งพื้นที่ทั้งหมดจำนวน 120 ไร่ ดังนี้

1. เลี้ยงกิ้งกูด้า	พื้นที่	15	ไร่
2. เลี้ยงปูนิม	พื้นที่	10	ไร่
3. นาข้าว	พื้นที่	20	ไร่
4. ปลูกสละ	พื้นที่	33	ไร่
5. ปลูกกล้วยน้ำว้า	พื้นที่	12	ไร่
6. ปลูกหมาก	พื้นที่	13	ไร่
7. ปลูกมะพร้าวน้ำหอม	พื้นที่	2	ไร่
8. สร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	พื้นที่	15	ไร่

สำหรับเหตุผลและแรงจูงใจในการทำแปลงไร่นาสวนผสม มีดังนี้

1. มีการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. มีกิจกรรมที่หลากหลาย ช่วยให้มีรายได้หมุนเวียนตลอดปี
3. เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะการณ์เกิดภัยธรรมชาติและราคาผลผลิตตกต่ำ
6. ต้องการใช้ความรู้ที่ได้เรียนมาในการประกอบอาชีพให้เกิดประโยชน์
7. เพื่อสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการทำการเกษตรตามแนว

เศรษฐกิจพอเพียง

การนำความรู้และเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาทางการเกษตร

1. การวางแผนการผลิต จากเดิมที่เคยเลี้ยงกิ้งกูด้าเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาผลผลิตและภัยธรรมชาติ ต่อมาจึงได้นำหลักของเกษตรผสมผสานมาใช้โดยมีการทำกิจกรรมหลายชนิดอยู่ในพื้นที่เดียวกันภายใต้การเกื้อกูลประโยชน์ซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเพิ่มกิจกรรมการเกษตรให้มีความหลากหลายมากขึ้น มีทั้งการทำนา ปลูกพืช และประมงเพาะเลี้ยง พืชที่ปลูก

กิจกรรมดังกล่าวทำให้มีรายได้หมุนเวียนตลอดปี

2. การปรับปรุงบำรุงดิน จากเดิมที่ดินมีปัญหาเรื่องดินเปรี้ยว ไม่เหมาะสำหรับการปลูกพืช ก็ได้ใช้ความพยายามในการแก้ปัญหาอย่างยาวนานโดยมีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุต่างๆ เช่น การนำกากปุ๋ยไส้โคนต้นพืชและปล่อยให้ย่อยสลายกลายเป็นปุ๋ย การนำเศษหญ้าต่างๆ มาคลุมโคนต้นพืช ซึ่งนอกจากพืชจะได้ธาตุอาหารจากเศษพืชที่ย่อยสลายแล้ว ยังได้ประโยชน์ในการรักษาความชื้นให้กับต้นพืชด้วย นอกจากนี้ยังมีการใช้ปุ๋ยพืชสดในการบำรุงดินอีกด้วย เช่น การปลูกโสนอัฟริกันและไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสดในนาข้าว การปลูกต้นทองหลางในแปลงสละ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าการหมุนเวียนนำสิ่งเหลือใช้ภายในฟาร์มมาใช้ประโยชน์ที่ก่อให้เกิดการสนับสนุนเกื้อกูลประโยชน์ซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การควบคุมศัตรูพืช ภายในฟาร์มจะเน้นการควบคุมศัตรูพืชแบบชีววิธี โดยการอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ ไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช มีการใช้สารจากธรรมชาติในการควบคุมศัตรูพืช เช่น การใช้สะเดา และตะไคร้หอมในการไล่แมลงศัตรูพืช และการควบคุมโรคพืชโดยใช้เชื้อจุลินทรีย์ปรปักษ์ ซึ่งจากการสังเกตจะเห็นว่าในฟาร์มของตนเองมีการระบาดของศัตรูพืชน้อยกว่าแปลงที่ใช้สารเคมี ในขณะที่คุณภาพของผลผลิตก็ไม่แตกต่างกัน การควบคุมศัตรูพืชแบบชีววิธีนอกจากจะช่วยลดการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแล้วยังส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้ผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษ มีความปลอดภัยต่อตนเอง สมาชิกในครอบครัว และผู้บริโภค

4. การบริหารจัดการฟาร์ม มีการวางรูปแบบการดำเนินกิจกรรมแต่ละชนิดอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีการใช้แรงงาน เงินทุน ที่ดิน ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการนำวัสดุเหลือใช้จากการผลิตชนิดหนึ่งมาหมุนเวียนใช้ประโยชน์กับการผลิตชนิดอื่นๆ แบบครบวงจร มีการวางแผนการใช้น้ำในการผลิตได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่และมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำในแต่ละปี ซึ่งนอกจากจะมีรางน้ำชลประทานผ่านเข้ามาภายในฟาร์มแล้ว ยังได้มีการขุดสระน้ำเพื่อกักเก็บน้ำสำรองไว้ใช้ในยามขาดแคลนอีกด้วย

5. การบริหารจัดการด้านการตลาด เนื่องจากการทำไร่สวนผสมมีการทำกิจกรรมหลายอย่าง ทั้งการปลูกพืชและประมง ผลผลิตที่ได้จึงมีความหลากหลายจึงมีการจำหน่ายทั้งขายปลีกและขายส่ง สำหรับการขายส่งจะมีพ่อค้ามารับซื้อที่ฟาร์ม ส่วนการขายปลีกจะมีจุดจำหน่ายผลผลิตของตนเองโดยสร้างร้านจำหน่ายผลผลิตบริเวณติดกับถนนสายตราด-แหลมศอกซึ่งอยู่ด้านหน้าทางเข้าบ้านของตนเอง สินค้าที่นำมาจำหน่ายได้แก่ ข้าวสาร สละแปรรูป หมากสด กลัวย่น้ำว่า มะพร้าว น้ำหอม หัวปลี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตอีกด้วย ได้แก่

- หมาก แปรรูปเป็น หมากแห้ง
- ข้าว แปรรูปเป็น ข้าวสารบรรจุถุง
- กลัวย่น้ำว่า แปรรูปเป็น กลัวย่น้ำและกลัวย่น้ำตาก
- สละ แปรรูปเป็น สละแช่อิ่ม สละลอยแก้ว และสละทรงเครื่อง

5. ข้อมูลทั่วไปของ Smart Farmer ต้นแบบและการติดต่อ

นายภาสกร เขียวขจี อายุ 48 ปี

บ้านเลขที่ 22 หมู่ 2 ตำบลหนองคันทร้ง อำเภอเมือง จังหวัดตราด 23000

โทรศัพท์ 0817352993

6. ข้อมูลผู้ถอดบทเรียน

นายประดิษฐ์ เจริญสุข นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด
โทร 039-511008 E-Mail : trat@doae.go.th

